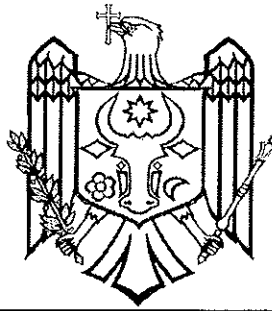

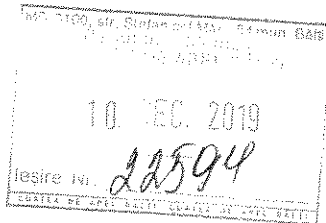
Curtea de Apel Bălți
Republica Moldova, 3100,
or.Bălți,
str. Ștefan cel Mare 54,
tel.: +373(231)60745
fax: +373(231)23143
cab@justice.md

**Бельцкая Апелляционная
Палата**
Republica Moldova, 3100,
or.Bălți,
str. Ștefan cel Mare 54,
tel.: +373(231)60745
fax: +373(231)23143

2/7

Dosarul nr.1a-261/19

✓ **Curtea Constituțională a Republicii Moldova**

mun. Chișinău, str. Al. Lăpușneanu, nr. 28
MD-2004

copia: Procuratura de Circumscripție Bălți
Procurorului Prisacari Lilia
mun. Bălți, str. Păcii, 21

copia: Avocatului Bot Alexandru
mun. Chișinău, str. Calea Orheiului, 125/1

copia: inculpatului Chele Alexei
r-nul Telenești, s. Bănești

copia: inculpatului Prepelița Marcel
r-nul Telenești, s. Bănești

Vă expediem pentru examinare cererea declarată de avocatul Bot Alexandru în interesele inculpaților Prepelița Marcel și Chele Alexei, în vederea ridicării excepției de neconstituționalitate privind exercitarea controlului constituționalității prevederilor art.259 al.(3) din Codul de Procedură Penală, sub aspectul corespunderii prevederilor art.1 al.(3), art.21 și art.23 al.(2) din Constituția Republicii Moldova, cu suspendarea procesului în privința lui Chele Al și Prepelița Marcel până la rămânerea definitivă a soluției Curții Constituționale pe cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

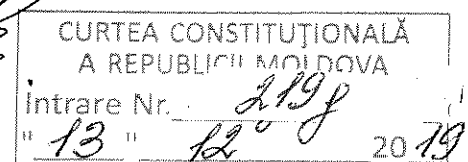
Prin încheiere Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 04.12.2019 s-a dispus admiterea demersului avocatului Bot Alexandru în interesele inculpaților Chele Alexei și Prepelița Marcel privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu dispunerea sesizării Curții Constituționale despre excepția de neconstituționalitate și suspendarea judecării cauzei penale în privința lui Chele Alexei Ivan în baza art.248 al.(5) lit.b),d) Cod penal RM și Prepelița Marcel Ion în baza art.42 al.(5), art.248 al.(5) lit.b),d) Cod penal RM pînă la examinarea sesizării.

Anexă: cererea avocatului Bot Alexandru pe 8 file; încheierea Colegiului penal din 04.12.2019 pe 6 file.

**Judecător al Curții
de Apel Bălți**

Ex.-grefier Cojocari Mihaela
tel.0(231)20392

Burdeniuc Ruslana

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXERCITAREA CONTROLULUI CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGII

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. g) din Constituție

AUTORUL SESIZĂRII:

1. Nume: Bot
2. Prenume: Alexandru
3. Funcția: Avocat, Biroul Asociat de Avocați „Institutul de Drept Privat”
4. E-mail: bot.alexandru@law.md

I. OBIECTUL SESIZĂRII:

Obiect al ridicării excepției de neconstituționalitate îi constituie prevederile art. 259 alin. (3) Cod Procedură Penală, sub aspectul corespunderii dispozițiilor constituționale prevăzute la art. 1 alin. (3), art. 21 și art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

II. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ:

1. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova (M.O., 1994, nr.1) sunt următoarele:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

2. Prevederi relevante ale Codului de Procedură Penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 2003:

Articolul 8.

Prezumția nevinovăției

(1) Persoana acuzată de săvîrșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atîta timp cît vinovăția sa nu-i va fi dovedită, în modul prevăzut de prezentul cod, într-un proces judiciar public, în cadrul căruia îi vor fi asigurate toate garanțiile necesare apărării sale, și nu va fi constatată printr-o hotărîre judecătorească de condamnare definitivă.

Articolul 255.

Ordonanțele organului de urmărire penală

(1) În desfășurarea procesului penal, organul de urmărire penală, prin ordonanță, dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale în condițiile prezentului cod. Fiecare dintre acțiunile sau măsurile procesuale dispuse de către organul de urmărire penală se motivează, obligatoriu, în mod separat.

(2) Ordonanța trebuie să fie motivată și să cuprindă: data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea persoanei care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul acțiunii sau măsurii procesuale, temeiul legal al acesteia și semnătura celui care a întocmit-o. Ordonanța nesemnată de persoana care a întocmit-o nu are putere juridică și se consideră nulă. Dacă organul de urmărire penală consideră că este cazul să fie luate anumite măsuri, face propuneri motivate în ordonanță.

Articolul 259.
Termenele urmăririi penale

(1) Urmărirea penală se efectuează în termen rezonabil.

(2) Termenul de urmărire penală într-o cauză concretă se stabilește de către procuror prin ordonanță, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil prevăzute la art. 20 alin. (2).

(3) Termenul de urmărire penală fixat de procuror este obligatoriu pentru ofițerul de urmărire penală și poate fi prelungit la solicitarea acestuia.

(4) În cazul în care este necesar a prelungi termenul de urmărire penală, ofițerul de urmărire penală întocmește un demers motivat în acest sens și îl prezintă procurorului înainte de expirarea termenului fixat de acesta.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT

În fapt, pe rolul Judecătorei Drochia (sediul Râșcani) se afla dosarul penal privind învinuirea inculpaților Prepelița Marcel și Chele Alexei privind comiterea faptelor prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 248 alin. (5) lit. b); d) CP RM.

În conformitate cu art. 345 alin. (4) pct. 3) CPP RM se reglementează că în ședința preliminară se soluționează chestiunile privind încetarea totală sau parțială a procesului penal. Astfel, în ședința preliminară s-a intervenit cu solicitarea încetării totale a cauzei penale.

În acest context, art. 350 alin. (1) CPP RM prevede că dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art. 332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. Din interpretarea coroborată a normelor art. 275 pct. 9) și 332 CPP RM rezultă că legislația procesual-penală nu reglementează cu titlu exhaustiv temeiurile privind încetarea urmăririi penale. Or, în mod particular art. 275 pct. 9) CPP RM prevede că urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care există circumstanțe, altele decât cele prevăzute art. 275 pct. 1) – 8) CPP RM și care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală. Noțiunea altor circumstanțe decât cele prevăzute art. 275 pct. 1) – 8) CPP RM, în mod incontestabil includ și situațiile încălcării termenelor de urmărire penală.

Art. 259 alin. (2) – (4) CPP RM prevede că termenul de urmărire penală într-o cauză concretă se stabilește de către procuror prin ordonanță, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil. Termenul de urmărire penală fixat de procuror este obligatoriu pentru ofițerul de urmărire penală și poate fi prelungit la solicitarea acestuia. În cazul în care este necesar a prelungi termenul de urmărire penală, ofițerul de urmărire penală întocmește un demers motivat în acest sens și îl prezintă procurorului înainte de expirarea termenului fixat de acesta.

Raportând cele expuse la circumstanțele cauzei de învinuire a inculpaților Prepelița Marcel și Chele Alexei, în corespundere cu fila dosarului 32, volum I, e de constatat că la data de 31.01.2017, procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Alina Nicolaev, a omis să prelungească termenul de urmărire penală. Or, Ordonanța de prelungire a termenului de urmărire penală din 31.01.2017 nu este semnată de procurorul vizat. Astfel, art. 255 alin. (2) CPP prevede fără echivoc că ordonanța nesemnată de persoana care a întocmit-o nu are putere juridică și se consideră nulă. Cu alte cuvinte, toate acțiunile și actele efectuate în limitele cauzei penale după data de 31.01.2017 sunt nule, dat fiind că au fost efectuate înafara urmăririi penale.

Încetarea procesului rezultă inclusiv din nulitatea actelor prin care inculpaților Prepelița Marcel și Chele Alexei li s-a atribuit calitatea de inculpați. Astfel, art. 6 pct. 1) CPP RM prevede că act procedural este documentul prin care se consemnează orice acțiune procesuală prevăzută de Codul de Procedură Penală, și anume: ordonanță, proces-verbal, rechizitoriu, încheiere, sentință, decizie, hotărâre etc. Pe cale de consecință, în condițiile art. 294 alin. (1) și 296 alin. (1) CPP RM, e de constatat că ulterior datei de 31.01.2017 au fost realizate multiple acțiuni procesuale. Însă particular venim să accentuăm acțiunile de schimbare a acuzației, de prezentare a materialelor de urmărire penală și de întocmire a rechizitoriului, acțiuni consemnate în actele procedurale respective: ordonanțele de punere sub învinuire din 13.10.2017 și 19.10.2017, procesul-verbal de prezentare a materialelor de urmărire penală, procesul-verbal de informare a învinuitului despre terminarea urmăririi penale și rechizitoriul. Or, anume aceste acte, similar actelor judecătorești subsecvente (încheierea de punere pe rol a cauzei penale), sunt pasibile de a fi declarate nule pe motiv de încălcare a procedurii emiterii lor și anume omiterea termenului legal de prezentare a materialelor de urmărire penală și de întocmire a rechizitoriului, care marchează pentru Prepelița Marcel și Chele Alexei încetarea calității de învinuiți, cu asumarea celei de inculpați.

Prin Sentința Judecătorei Drochia (sediul Râșcani) din 08.02.2019 s-a dispus respingerea cererii de încetare a procesului penal, motivată prin omiterea termenului de urmărire penală și nulitatea actelor emise înafara acestuia. Astfel, argumentele sus-listate au fost reiterate în fața instanței de apel prin exercitarea căii de atac corespunzătoare

IV. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Reieșind din prevederile art.7 alin.(3) Cod de procedură penală în coroborare cu Hotărârea Curții Constituționale, nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, se constată că în procesul judecării cauzei, dacă instanța de judecată este sesizată de una din părți asupra neconstituționalității actului aplicabil care poate fi supus controlului constituționalității, judecătorul ordinar sau completul de judecată nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, dar în mod obligatoriu va demara procesul de exercitare a controlului constituționalității invocat de către partea în proces, fiind obligați să suspende judecarea cauzei și să sesizeze Curtea Constituțională, prezentând direct Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

Cu referire nemijlocită la normele vizate în sesizare venim să explicăm că art. 21 din Constituție, reglementează cu titlu fundamental prezumția de nevinovăție. Or, respectiva prezumție este o parte integrantă a dreptului la un proces echitabil, concluzia derivând din obligația pozitivă a statului de a-i asigura persoanei bănuite, învinuite sau inculpate toate garanțiile necesare apărării sale. Astfel, una din garanțiile cu care este asigurată persoana inculpată constă în posibilitatea încetării procesului penal. În particular reiterăm că art. 350 alin. (1) CPP RM prevede că dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art. 332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. Din interpretarea coroborată a normelor art. 275 pct. 9) și 332 CPP RM rezultă că legislația procesual-penală nu reglementează cu titlu exhaustiv temeiurile privind încetarea procesului penal. Or, în mod particular art. 275 pct. 9) CPP RM prevede că urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care există circumstanțe, altele decât cele prevăzute art. 275 pct. 1) – 8) CPP RM și care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală. Noțiunea altor circumstanțe decât cele prevăzute art. 275 pct. 1) – 8) CPP RM, în mod incontestabil includ și situațiile încălcării termenelor de urmărire penală.

Art. 259 alin. (2) – (4) CPP RM prevede că termenul de urmărire penală într-o cauză concretă se stabilește de către procuror prin ordonanță, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil. Termenul de urmărire penală fixat de procuror este obligatoriu pentru ofițerul de urmărire penală și poate fi prelungit la solicitarea acestuia. În cazul în care este necesar a prelungi termenul de urmărire penală, ofițerul de urmărire penală întocmește un demers motivat în acest sens și îl prezintă procurorului înainte de expirarea termenului fixat de acestă.

Reieșind din prevederile sus-menționate rezultă cu certitudine că acțiunile procesuale de urmărire penală pot fi efectuate și consideră legale doar dacă au fost realizate în interiorul termenului fixat de urmărire penală, depășirea acestui termen duce la ilegalitatea acestor acțiuni, deoarece au fost întreprinse în afara respectivului interval de timp.

Astfel, reiterăm că raportând cele expuse la circumstanțele cauzei de învinuire a inculpaților Prepelita Marcel și Chele Alexei, în corespundere cu fila dosarului 32, volum I, e de constatat că la data de 31.01.2017, procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Alina Nicolaev, a omis să prelungească termenul de urmărire penală. Or, Ordonanța de prelungire a termenului de urmărire penală din 31.01.2017 nu este semnată de procurorul vizat. Or, art. 255 alin. (2) CPP prevede fără echivoc că ordonanța nesemnată de persoana care a întocmit-o nu are putere juridică și se consideră nulă. Cu alte cuvinte, toate acțiunile și actele efectuate în limitele cauzei penale după data de 31.01.2017 sunt nule, dat fiind că au fost efectuate înafara urmăririi penale.

În același context, venim să accentuăm că art. 230 alin. (2) CPP prevede clar că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Respectiv reiterăm teza nulității tuturor actelor și acțiunilor efectuate ulterior datei de 31.01.2017, ca fiind realizate cu omiterea termenului fixat de urmărire penală (f.d. 32, vol. I).

În mod particular, argumentele sus-invocate vizează încetarea de drept a calității de învinuit, prin epuizarea termenului de urmărire penală. În acest sens, art. 65 alin. (1) și (2) CPP RM, prevede că învinuitul este persoana fizică față de care s-a emis, în conformitate cu prevederile CPP, o ordonanță de punere sub învinuire. Învinuitul în privința căruia cauza a fost trimisă în judecată se numește inculpat.

În cazul inculpaților Prepelita Marcel și Chele Alexei se atestă, însă, ilegalitatea atribuirii însăși a statului de inculpați. Or, odată cu epuizarea termenului de urmărire penală la data de 31.01.2017 urma a fi decisă una din

soluțiile prevăzute de art. 290 și 291 CPP, pentru care, la fel, a fost omis termenul legal, acesta fiind epuizat în data de 15.02.2017.

Altfel spus, prin omiterea prelungirii termenului de urmărire penală rezultă că atribuirea statutului de inculpați față de Prepelita Marcel și Chele Alexei trebuia realizată cel târziu în data de 15.02.2017. Prezentarea materialelor dosarului cu înștiințarea părților despre terminarea urmăririi penale s-a realizat abia în octombrie 2017, deci cu depășirea cu 8 luni a termenului de trimitere a dosarului în instanța de judecată, moment care marchează investirea în statut de inculpat.

Pe cale de consecință, invocăm că pentru Prepelita Marcel și Chele Alexei calitatea de învinuți a încetat de drept la data de 15.02.2017 prin epuizarea termenului de urmărire penală și terminarea de drept a acesteia, fără adoptarea în termen a unei decizii de trimitere a dosarului în instanță. Abia după scurgerea a 8 luni de la terminarea de drept a urmăririi penale învinuții Prepelita Marcel și Chele Alexei au fost investiți în statut de inculpați, deși calitatea de inculpat putea fi atribuită cel târziu în decurs de 15 zile de la data terminării urmăririi penale – art. 290 CPP RM.

Respectiv, în intervalul 05.02.2017 – 08.11.2017 (data punerii pe rol a cauzei penale), Prepelita Marcel și Chele Alexei nu au avut o calitate procesuală de învinuți sau inculpați, motiv pentru care desfășurarea în privința acestora a urmăririi penale era ilegală.

Perioada dintre 15.02.2017 – 08.11.2017 nu poate fi eludată, în condițiile în care procurorul culpabil de omiterea prelungirii termenului de urmărire penală nu a solicitat restabilirea respectivului termen. Or, în speță, accentuăm că instituția restabilirii termenului este reglementată de prevederile art. 234 alin. (1) CPP RM, care prescrie că dacă persoana respectivă a omis termenul procedural din motive întemeiate, acesta poate fi restabilit, la cererea ei, prin hotărâre a organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, în condițiile legii. Or, în cazul izolat al termenului de urmărire penală legiuitorul a prevăzut atât o procedură specifică de stabilire și/sau prelungire a acestuia, cât subiecți speciali, investiți cu atribuții separate de solicitare a stabilirii lui și de prelungire a acestuia. În acest sens, reiterăm că prevederile art. 259 alin. (2) CPP RM stabilesc clar că termenul de urmărire penală într-o cauză concretă se stabilește de către procuror prin ordonanță, iar respectivul termen poate fi prelungit la solicitarea ofițerului de urmărire penală. Pe cale de consecință, ulterior stabilirii termenului inițial de urmărire penală unica persoană în drept să solicite prelungirea lui este ofițerul de urmărire penală. Respectiv, dat fiind faptul că în limita materialelor de urmărire penală lipsește o cerere din partea ofițerului de urmărire penală privind prelungirea termenului de urmărire penală, considerăm că anume el urma să intervină în adresa procurorului ce conduce urmărirea penală cu o cerere de restabilire a termenului de urmărire penală omis, în ordinea prevăzută de art. 234 alin. (1) CPP RM.

La caz se atestă însă că la data de 31.01.2017 ofițerul de urmărire penală Octavian Pârțac a solicitat prin demers prelungirea termenului de urmărire penală (f.d. 31, col. I), însă respectivul demers nu a fost satisfăcut, în condițiile în care ordonanța din 31.01.2017 (f.d. 32, vol. I) nu este semnată de procurorul Alina Nicolaev; omisiune care echivalează cu nulitatea respectivei ordonanțe.

În baza celor expuse, repetăm că toate actele și acțiunile efectuate posterior datei de 31.01.2017 sunt nule, dat fiind că au fost efectuate în afara termenului de urmărire penală. Or, în strictă corespundere cu rațiunile expuse supra, ulterior datei de 31.01.2017 urma să intervină terminarea urmăririi penale cu prezentarea materialelor cauzei, însă și acest termen a fost omis având ca limită data de 15.02.2017, moment până la care procurorul responsabil de cauză urma să dispună una din soluțiile prevăzute de art. 291 CPP RM. Reieșind din omiterea acestor termene, precum și din încălcarea procedurii imperative de restabilire a termenului de urmărire penală, în ordinea art. 234 CPP RM, considerăm că pentru inculpații Prepelita Marcel și Chele Alexei a încetat cauza penală în data de 15.02.2017, pe temei de expirare a termenului de urmărire penală, rămas neprelungit, care a dus la încetarea de drept a calității de învinuți.

Încetarea procesului rezultă inclusiv din nulitatea actelor prin care inculpaților Prepelita Marcel și Chele Alexei li s-a atribuit calitatea de inculpați. Astfel, art. 6 pct. 1) CPP RM prevede că *act procedural* este documentul prin care se consemnează orice acțiune procesuală prevăzută de Codul de Procedură Penală, și anume: ordonanță, **proces-verbal**, **rechizitoriu**, încheiere, sentință, decizie, hotărâre etc. Pe cale de consecință, în condițiile art. 294 alin. (1) și 296 alin. (1) CPP RM, e de constatat că ulterior datei de 31.01.2017 au fost realizate multiple acțiuni procesuale. Însă particular venim să accentuăm acțiunile de schimbare a acuzației, de prezentare a materialelor de urmărire penală și de întocmire a rechizitoriului, acțiuni consemnate în actele procedurale respective: **ordonanțele de punere sub învinuire din 13.10.2017 și 19.10.2017, procesul-verbal de prezentare a materialelor de urmărire penală, procesul-verbal de informare a învinuitului despre terminarea urmăririi penale și rechizitoriul**. Or, anume aceste acte, similar actelor judecătorești subsecvente (încheierea de punere pe rol a cauzei penale), sunt pasibile de a fi declarate nule pe motiv de încălcare a procedurii emiterii lor și anume omiterea termenului legal de prezentare a materialelor de urmărire penală și de întocmire a rechizitoriului, care marchează pentru Prepelita Marcel și Chele Alexei încetarea calității de învinuți, cu asumarea celei de inculpați.

Reieșind din cele invocate rezultă cert că inculpații Prepelita Marcel și Chele Alexei au fost privați de dreptul la un proces echitabil, parte integrantă a prezumției de nevinovăție, așa cum este definită de art. 21 din

Constituție. Or, în privința acestora a fost ignorată obligația de a asigurat toate garanțiile necesare apărării sale, care include și posibilitatea de a uza fără rezerve de dreptul de a reclama încetarea procesului penal motivată de încălcarea termenului fixat de urmărire penală și nulitatea actelor de procedură penală, efectuate înafara acestuia.

Încălcarea respectivă derivă nu în ultimul rând din calitatea art. 259 alin. (3) CPP, care reglementează că termenul de urmărire penală fixat de procuror este obligatoriu pentru ofițerul de urmărire penală și poate fi prelungit în solicitarea acestuia. Or, aparent imperativă, respectiva normă nu include și o sancțiune pentru organul de urmărire penală culpabil de neprelungirea termenului de urmărire penală, precum și de efectuarea unor acțiuni de urmărire penală sau emiterea unor acte procedural-penale, înafara termenului de urmărire penală. Astfel, destinatarul normei contestate trebuie doar intuitiv să anticipeze că eventuala încălcare a termenului de urmărire penală trebuie după caz să genereze fie nulitatea tuturor acțiunilor posterioare, fie aplicarea prevederilor art. 385 alin. (4) CPP RM, care reglementează că dacă, în cursul urmăririi penale sau judecării cauzei, s-au constatat încălcări care au afectat grav drepturile inculpatului ce derivă din calitatea procesuală a inculpatului, instanța examinează posibilitatea reducerii pedepsei inculpatului drept compensare pentru aceste încălcări.

Ultima ipoteză trebuie apreciată cu maximă critică în condițiile în care instanța de judecată până a decide asupra reducerii pedepsei penale, trebuie să decidă, conform art. 385 alin. (1) pct. 4) CPP RM, dacă inculpatul este vinovat de săvârșirea acestei infracțiuni. Reiterăm că în conformitate cu art. 21 din Constituție vinovăția persoanei urmează a fi constatată doar după asigurarea tuturor garanțiilor necesare apărării sale. Pe cale de consecință, în cazul în care persoana este cercetată penal, i se atribuie o calitate procesuală și se acumulează probe incriminatoare, toate făcute înafara termenului de urmărire penală, e de constatat că vinovăția acesteia nu poate fi constatată, deoarece acțiunile necesare acestei constatări au fost realizate în lipsa *de jure* a unei urmări penale. Or, art. 259 CPP stabilește fără echivoc că urmărirea penală se desfășoară doar în limita unui termen de urmărire penală, aceasta fiind și ea o garanție procedurală asigurate persoanei cercetate penal.

Cu toate acestea încălcarea acestei garanții nu este suplimentată de legiuitor cu survenirea a careva consecințe pentru organul de urmărire penală sau pentru persoana cercetată penal. Or, această omisiune legislativă vorbește cert de calitatea normei contestate și violarea art. 23 alin. (2) din Constituție, care reglementează *inter alia* că Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, fie ele și de ordin procedural-penal.

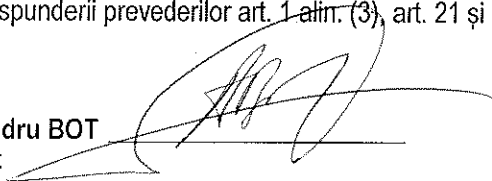
În acest context venim să obiectăm că modalitatea de formulare a normei contestate nu respectă cerințele minime de calitate a legii. În acest sens, venim să evidențiem că în Hotărârea nr. 10 din 16 martie 2017, privind excepția de neconstituționalitate a art. 80 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 Iulie 2014, Curtea Constituțională a accentuat că „exigența calității legii este conturată prin prisma principiului securității juridice în componența condițiilor de previzibilitate și claritate a legii. Curtea reiterează că pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În acest sens, Curtea reține că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. Astfel, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure. Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.”

Pe cale de consecință, în condițiile în care art. 259 alin. (3) CPP RM lasă la libera apreciere a organului de urmărire penală, procurorului și instanței de judecată să decidă asupra consecințelor, eventual sancțiunilor ce trebuie să survină ca rezultat a încălcării termenului de urmărire penală, rezultă fără echivoc că norma în sine nu este una clară și previzibilă. Or, concluzia derivă din aceeași practică a Curții Constituționale, relativă domeniului de aplicare a art. 23 alin. (2) din Constituție.

V. CERINȚELE AUTORULUI

Exercitarea controlului constituționalității prevederilor art. 259 alin. (3) din Codul de Procedură Penală, sub aspectul corespunderii prevederilor art. 1 alin. (3), art. 21 și art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

Alexandru BOT
Avocat

CURTEA DE APEL BĂLȚI

ÎNCHIERE

04 decembrie anul 2019

municipiul Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Bălți

Avînd în componența sa :

Președintele ședinței de judecată

Rotaru Ala

Judecătorii

Burdeniuc Ruslana, Pușca Dumitru

Grefier

Cojocari Mihaela

Cu participarea :

Procurorului Prisacari Lilia

Avocatului Bot Alexandru

Judecînd în ordine de apel în ședință publică apelul declarat de avocatul Bot Alexandru în numele inculpaților Chele Alexei și Prepeșița Marcel și în cauza penală privind învinuirea în baza art.248 al.(5) lit.b),d) Cod penal și respectiv în baza art.42 al.(5), 248 al.(5) lit.b),d) Cod penal,

C O N S T A T Ă:

Prin sentința Judecătoriei Drochia Sediul Rîșcani din 08.02.2019 s-a încetat procesul penal în privința lui Chele Alexei Ivan, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art.248 al.(5) lit.b),d) Cod penal în temeiul art.332 al.(2) Cod de procedură penală, pe motiv că fapta acestuia constituie o contravenție prevăzute de art.287 al.(10) Cod contravențional.

S-a încetat procesul contravențional în privința lui Chele Alexei învinuit de comiterea contravenției prevăzute de art.287 al.(10) Cod Contravențional, din motivul intervenirii termenului general de prescripție a răspunderii contravenționale.

S-a încetat procesul penal în privința lui Prepeșița Marcel Ion, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art.42 al.(5), art.248 al.(5) lit.b), d) Cod penal în temeiul art.332 al.(2) Cod de procedură penală pe motiv că fapta acestuia constituie o contravenție prevăzute de art.287 al.(10) Cod Contravențional.

S-a încetat procesul contravențional în privința lui Prepeșița Marcel Ion de comiterea contravenției prevăzute de art.287 al.(10) Cod Contravențional, din motivul intervenirii termenului general de prescripție a răspunderii contravenționale.

În conformitate cu art.106 Cod penal s-a încasat în mod solidar de Chele Alexei și Prepeșița Marcel în beneficiul statului suma de 201716,00 (două sute una mii șapte sute șaisprezece) lei, contravaloarea a 14348 pachete de țigarete de diferite mărci, cu timbru de acciz a Republicii Moldova.

S-a respins ca fiind neîntemeiată cerința procurorului privind încasarea în mod solidar de la Chele Alexei și Prepeșița Marcel în beneficiul statului cheltuielilor judiciare în mărime de 1371,91 (una mie trei sute șaptezeci și unu,91) lei.

Pentru a se pronunța în sensul celor expuse instanța de fond a reținut următoarele fapte:

Chele Alexei Ivan, de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu Prepeșița Marcel Ion, având scopul de a trece peste frontiera vamală a Republicii Moldova a bunurilor în proporții deosebit de mari, la 04.08.2015 aflându-se în Republica Moldova, fiind șofer pe mijlocul de transport de model „Scania K380 EB6x2 RZ” cu numărul de înmatriculare CRV 563, ruta Chișinău-Praga-Plzen (Republica Cehă), a amplasat în plafonul autocarului menționat supra, 14348 pachete de țigarete de diferite mărci, cu timbru de accize a Republicii Moldova și a Ucrainei.

Ulterior, i-a solicitat cet.Prepeșița Marcel, care se afla în Republica Cehă, să-l favorizeze la săvârșirea infracțiunii și anume să-l ajute să scoată pachetele de țigarete din plafonul unității de transport de model „Scania K380 EB6x2 RZ” cu numărul de înmatriculare CRV 563, precum și să ascundă urmele săvârșirii infracțiunii prin montarea la loc a plafonului autocarului.

În continuare, prelungindu-și acțiunile sale infracționale, la 05.08.2015 ora 13.39, fiind la volanul mijlocului de transport de model „Scania K380 EB6x2 RZ” cu numărul de înmatriculare CRV 563, în plafonul căruia erau amplasate 14348 pachete de țigarete de diferite mărci, cu timbru de accize a Republicii Moldova și a Ucrainei, a traversat frontiera de stat pe sens de „ieșire” prin punctul de trecere „Costești-Stînca” trecând peste frontiera vamală a Republicii Moldova pachetele de țigarete menționate mai sus, tăinuindu-le de la controlul vamal prin ascundere în locuri special pregătite în acest scop.

Ulterior numitul, la data de 06.08.2015, aproximativ la ora 15.00, împreună cu Prepeșița Marcel, aflându-se la parcare a Companiei „Osona”, orașul Plzen (Republica Cehă), au demontat plafonul mijlocului de transport „Scania K380 EB6x2 RZ” cu numărul de înmatriculare CRV 563, folosit ca loc special pregătit pentru amplasarea pachetelor de țigarete și transportarea prin contrabandă peste frontiera vamală a Republicii Moldova, de unde au scos 14348 pachete de țigarete de diferite mărci, cu timbru de accize a Republicii Moldova și a Ucrainei, valoarea cărora este de 201716,00 lei, care le-au transmis cet.Ucrainei, Olexandr Vovchuk, după care au încercat să monteze plafonul autocarului, în vederea ascunderii urmelor săvârșirii infracțiunii.

Prepeșița Marcel Ion, fiind în înțelegere prealabilă și cunoscând despre faptul că cet.Chele Alexei Ivan este șofer pe ruta Chișinău- Praga-Plzen (Republica Cehă) și conduce mijlocul de transport de model „Scania K380 EB6x2 RZ” cu numărul de înmatriculare CRV 563, cu ajutorul căruia transportă, prin contrabandă, peste frontiera Republicii Moldova țigarete, pe care urmează să le aducă în orașul Plzen (Republica Cehă), i-a promis dinainte ultimului că îl va favoriza la săvârșirea infracțiunii și anume îl va ajuta să scoată pachetele de țigarete din plafonul unității de transport menționată supra precum și va ascunde urmele săvârșirii infracțiunii prin montarea la loc a plafonului autocarului.

Ulterior numitul, la data de 06.08.2015, aproximativ la ora 15:00. împreună cu cet.Chele Alexei Ivan. aflându-se în parcare a Companiei „Osona” orașul Plzen (Republica Cehă), au demontat plafonul mijlocului de transport de model „Scania K380 EB6x2 RZ” cu numărul de înmatriculare CRV 563, folosit ca loc special pregătit pentru amplasarea pachetelor de țigarete și transportarea prin contrabandă peste frontiera vamală a Republicii Moldova, de unde au scos 14348 pachete de țigarete de diferite mărci, cu timbru de accize a Republicii Moldova și a Ucrainei, valoarea cărora este de 201716.00 lei, care le-au transmis cet.Ucrainei, Olexandr Vovchuk, după care au încercat să monteze plafonul autocarului, în vederea ascunderii urmelor săvârșirii infracțiunii.

Sentința instanței de fond a fost atacată de către avocatul Bot Alexandru în interesele inculpaților Chele Alexei și Prepeșița Marcel, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea integrală a sentinței Judecătorei Drochia Sediul Rîșcani

din 08.02.2019, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a anula toate actele emise ulterior datei de 31.01.2017, ca fiind efectuate în afara termenului fixat de urmărirea penală, cu dispunerea prin sentință asupra încetării procesului penal de învinuire a lui Chele Alexei și Prepeleța Marcel și în comiterea infracțiunii prevăzute de art.42 al.(5), art.248 al.(5) lit.b), d), Cod penal RM.

În cadrul judecării apelurilor declarate avocatul inculpaților Prepeleța Marcel și Chele Alexei a înaintat demers, solicitând sesizarea Curții Constituționale în vederea ridicării excepției de neconstituționalitate privind exercitarea controlului constituționalității prevederilor art.259 al.(3) din Codul de Procedură Penală, sub aspectul corespunderii prevederilor art.1 al.(3), art.21 și art.23 al.(2) din Constituția Republicii Moldova, cu suspendarea procesului în privința lui Chele Al și Prepeleța Marcel până la rămânerea definitivă a soluției Curții Constituționale pe cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

În motivarea demersului și sesizării avocatul Bot Alexandru a invocat următoarele considerente:

-prin Sentința Judecătorei Drochia (sediul Râșcani) din 08.02.2019 a fost încetat procesul penal în privința apelanților și dispusă în baza art.106 CP RM aplicarea confiscării speciale, cu încasarea sumei pretinsului prejudiciu, astfel consideră respectiva sentință ca fiind una ilegală și nefondată;

-solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate privind exercitarea controlului constituționalității prevederilor art.259 al.(3) din Codul de Procedură Penală sub aspectul corespunderii prevederilor art.1 al.(3), art.21 și art.23 al.(2) din Constituția Republicii Moldova;

-în partea aspectelor procedurale, evidențiază prevederile art.7 al.(3) Cod de procedură penală în coroborare cu Hotărârea Curții Constituționale, nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 al.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, care stipulează că dacă instanța de judecată este sesizată de una din părți asupra neconstituționalității actului aplicabil care poate fi supus controlului constituționalității, judecătorul ordinar sau completul de judecată nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, dar în mod obligatoriu va demara procesul de exercitare a controlului constituționalității invocat de către partea în proces, fiind obligați să suspende judecarea cauzei și să sesizeze Curtea Constituțională, prezentând direct Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate;

-astfel, obiectul ridicării excepției de neconstituționalitate îi constituie prevederile art.259 al.(3) Cod Procedură Penală, sub aspectul corespunderii dispozițiilor constituționale prevăzute la art.1 al.(3), art.21 și art.23 al.(2) din Constituția Republicii Moldova;

I. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova (M.O., 1994, nr.1) sunt următoarele:

- Articolul 1. Statul Republica Moldova. (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

-Articolul 21. Prezumția nevinovăției. Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

-Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică. (2) Statul asigură

dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul, publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

II. Prevederi relevante ale Codului de Procedură Penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 2003:

-Articolul 8. Prezumția nevinovăției. (1) Persoana acuzată de săvârșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atâta timp cât vinovăția sa nu-i va fi dovedită, în modul prevăzut de prezentul cod, într-un proces judiciar public, în cadrul căruia îi vor fi asigurate toate garanțiile necesare apărării sale, și nu va fi constatată printr-o hotărâre judecătorească de condamnare definitivă.

-Articolul 255. Ordonanțele organului de urmărire penală. (1) În desfășurarea procesului penal, organul de urmărire penală, prin ordonanță, dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale în condițiile prezentului cod. Fiecare dintre acțiunile sau măsurile procesuale dispuse de către organul de urmărire penală se motivează, obligatoriu, în mod separat. (2) Ordonanța trebuie să fie motivată și să cuprindă: data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea persoanei care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul acțiunii sau măsurii procesuale, temeiul legal al acesteia și semnătura celui care a întocmit-o. Ordonanța nesemnata de persoana care a întocmit-o nu are putere juridică și se consideră nulă. Dacă organul de urmărire penală consideră că este cazul să fie luate anumite măsuri, face propuneri motivate în ordonanță.

-Articolul 259. Termenele urmăririi penale. (1) Urmărirea penală se efectuează în termen rezonabil. (2) Termenul de urmărire penală într-o cauză concretă se stabilește de către procuror prin ordonanță, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil prevăzute la art.20 al.(2). (3) Termenul de urmărire penală fixat de procuror este obligatoriu pentru ofițerul de urmărire penală și poate fi prelungit la solicitarea acestuia. (4) În cazul în care este necesar a prelungi termenul de urmărire penală, ofițerul de urmărire penală întocmește un demers motivat în acest sens și îl prezintă procurorului înainte de expirarea termenului fixat de acesta.

III. Circumstanțele litigiului examinat.

-în conformitate cu art.345 al.(4) pct.3) CPP RM se reglementează că în ședința preliminară se soluționează chestiunile privind încetarea totală sau parțială a procesului penal. Astfel, în ședința preliminară s-a intervenit cu solicitarea încetării totale a cauzei penale;

-în acest context, art.350 al.(1) CPP RM prevede că dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art 332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. Din interpretarea coroborată a normelor art.275 pct. 9) și 332 CPP RM rezultă că legislația procesual-penală nu reglementează cu titlu exhaustiv temeiurile privind încetarea urmăririi penale. Or, în mod particular art.275 pct.9) CPP RM prevede că urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care există circumstanțe, altele decât cele prevăzute art.275 pct.1)-8) CPP RM și care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală. Noțiunea altor circumstanțe decât cele prevăzute art.275 pct.1)-8) CPP RM, în mod incontestabil includ și situațiile încălcării termenelor de urmărire penală;

-art.259 al.(2) - (4) CPP RM prevede că termenul de urmărire penală într-o cauză concretă se stabilește de către procuror prin ordonanță, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil. Termenul de urmărire penală fixat de procuror este obligatoriu pentru ofițerul de urmărire penală și poate fi prelungit la solicitarea acestuia. În cazul în care este necesar a prelungi termenul de urmărire penală, ofițerul de urmărire penală întocmește un demers motivat în acest sens și îl prezintă procurorului înainte de expirarea termenului fixat de acesta;

-raportând cele expuse la circumstanțele cauzei de învinuire a inculpaților Prepeșița Marcel și Chele Alexei, în corespundere cu fila dosarului 32, volum I, se constată că la data de 31.01.2017, procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Alina Nicolaev, a omis să prelungească termenul de urmărire penală. Or, ordonanța de prelungire a termenului de urmărire penală din 31.01.2017 nu este semnată de procurorul vizat. Astfel, art.255 al.(2) CPP prevede fără echivoc că ordonanța nesemnată de persoana care a întocmit-o nu are putere juridică și se consideră nulă. Cu alte cuvinte, toate acțiunile și actele efectuate în limitele cauzei penale după data de 31.01.2017 sunt nule, dat fiind că au fost efectuate înafara urmăririi penale;

-încetarea procesului rezultă inclusiv din nulitatea actelor prin care inculpaților Prepeșița Marcel și Chele Alexei li s-a atribuit calitatea de inculpați. Astfel, art. 6 pct.1) CPP RM prevede că act procedural este documentul prin care se consemnează orice acțiune procesuală prevăzută de Codul de Procedură Penală, și anume: ordonanța, proces-verbal, rechizitoriu, încheiere, sentință, decizie, hotărâre etc. Pe cale de consecință, în condițiile art.294 al.(1) și 296 al.(1) CPP RM, e de constatat că ulterior datei de 31.01.2017 au fost realizate multiple acțiuni procesuale, însă particular accentuiază acțiunile de schimbare a acuzării, de prezentare a materialelor de urmărire penală și de întocmire a rechizitoriului, acțiuni consemnate în actele procedurale respective: ordonanțele de punere sub învinuire din 13.10.2017 și 19.10.2017, procesul-verbal de prezentare a materialelor de urmărire penală, procesul-verbal de informare a învinuitului despre terminarea urmăririi penale și rechizitoriul. Or, anume aceste acte, similar actelor judecătorești subsecvente (încheierea de punere pe rol a cauzei penale), sunt pasibile de a fi declarate nule pe motiv de încălcare a procedurii emiterii lor și anume omiterea termenului legal de prezentare a materialelor de urmărire penală și de întocmire a rechizitoriului, care marchează pentru Prepeșița Marcel și Chele Alexei încetarea calității de învinuiți, cu asumarea celei de inculpați;

-prin Sentința Judecătorei Drochia Sediul Râșcani din 08.02.2019 s-a dispus respingerea cererii de încetare a procesului penal, motivată prin omiterea termenului de urmărire penală și nulitatea actelor emise înafara acestuia. Astfel, argumentele sus-listate au fost reiterate în fața instanței de apel prin exercitarea căii de atac corespunzătoare.

IV.Expunerea pretinselor încălcări ale Constituției, precum și a argumentelor aduse în sprijinul acestor afirmații:

-reieșind din prevederile art.7 al.(3) Cod de procedură penală în coroborare cu Hotărârea Curții Constituționale, nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova constată, că în procesul judecării cauzei, dacă instanța de judecată este sesizată de una din părți asupra neconstituționalității actului aplicabil care poate fi supus controlului constituționalității, judecătorul ordinar sau completul de judecată nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, dar în mod obligatoriu va demara procesul de exercitare a controlului constituționalității invocat de către partea în proces, fiind obligați să suspende judecarea cauzei și să sesizeze Curtea Constituțională, prezentând direct Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate;

-cu referire nemijlocită la normele vizate în sesizare explică, că art.21 din Constituție reglementează cu titlu fundamental prezumția de nevinovăție. Or, respectiva prezumție este o parte integrantă a dreptului la un proces echitabil, concluzia derivând din obligația pozitivă a statului de a-i asigura persoanei bănuite, învinuite sau inculpate toate garanțiile necesare apărării sale. Astfel, una din garanțiile cu care este asigurată persoana inculpată constă în posibilitatea încetării

procesului penal. În particular reiterează că art.350 al.(1) CPP RM prevede, că dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art.332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. Din interpretarea coroborată a normelor art.275 pct.9) și 332 CPP RM rezultă că legislația procesual-penală nu reglementează cu titlu exhaustiv temeiurile privind încetarea procesului penal. Or, în mod particular art.275 pct.9) CPP RM prevede că urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care există circumstanțe, altele decât cele prevăzute art.275 pct.1)- 8) CPP RM și care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală. Noțiunea altor circumstanțe decât cele prevăzute art.275 pct.1) - 8) CPP RM, în mod incontestabil includ și situațiile încălcării termenelor de urmărire penală;

-art.259 al.(2) - (4) CPP RM prevede că termenul de urmărire penală într-o cauză concretă se stabilește de către procuror prin ordonanță, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil. Termenul de urmărire penală fixat de procuror este obligatoriu pentru ofițerul de urmărire penală și poate fi prelungit la solicitarea acestuia. În cazul în care este necesar a prelungi termenul de urmărire penală, ofițerul de urmărire penală întocmește un demers motivat în acest sens și îl prezintă procurorului înainte de expirarea termenului fixat de acesta;

-reieșind din prevederile sus-menționate rezultă cu certitudine că acțiunile procesuale de urmărire penală pot fi efectuate și consideră legale doar dacă au fost realizate în interiorul termenului fixat de urmărire penală, depășirea acestui termen duce la ilegalitatea acestor acțiuni, deoarece au fost întreprinse în afara respectivului interval de timp;

-astfel, reiterează că raportând cele expuse la circumstanțele cauzei de învinuire a inculpaților Prepelița Marcel și Chele Alexei, în corespundere cu fila dosarului 32, volum I, se constată că la data de 31.01.2017, procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Alina Nicolaev, a omis să prelungească termenul de urmărire penală. Or, ordonanța de prelungire a termenului de urmărire penală din 31.01.2017 nu este semnată de procurorul vizat. Or, art.255 alin.(2) CPP prevede fără echivoc că ordonanța nesemnată de persoana care a întocmit-o nu are putere juridică și se consideră nulă. Cu alte cuvinte, toate acțiunile și actele efectuate în limitele cauzei penale după data de 31.01.2017 sunt nule, dat fiind că au fost efectuate în afara urmăririi penale;

-în același context accentuează, că art.230 al.(2) CPP prevede clar că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Respectiv reiterează nulitatea tuturor actelor și acțiunilor efectuate ulterior datei de 31.01.2017, ca fiind realizate cu omiterea termenului fixat de urmărire penală (f.d. 32, vol.I);

-în mod particular, argumentele sus-invocate vizează încetarea de drept a calității de învinuit, prin epuizarea termenului de urmărire penală, în acest sens, art.65 alin.(1) și (2) CPP RM, prevede că învinuitul este persoana fizică față de care s-a emis, în conformitate cu prevederile CPP, o ordonanță de punere sub învinuire. Învinuitul în privința căruia cauza a fost trimisă în judecată se numește inculpat.

În cazul inculpaților Prepelița Marcel și Chele Alexei se atestă, însă, ilegalitatea atribuirii însăși a statutului de inculpați. Or, odată cu epuizarea termenului de urmărire penală la data de 31.01.2017 urma a fi decisă una din soluțiile prevăzute de art.290 și 291 CPP, pentru care, la fel, a fost omis termenul legal, acesta fiind epuizat în data de 15.02.2017;

-altfel spus, prin omiterea prelungirii termenului de urmărire penală rezultă că atribuirea statutului de inculpați față de Prepelița Marcel și Chele Alexei trebuia

realizată cel târziu în data de 15.02.2017. Prezentarea materialelor dosarului cu înștiințarea părților despre terminarea urmăririi penale s-a realizat abia în octombrie 2017, deci cu depășirea cu 8 luni a termenului de trimitere a dosarului în instanța de judecată, moment care marchează investirea în statut de inculpat;

-pe cale de consecință, invocă că pentru Prepelița Marcel și Chele Alexei calitatea de învinuiți a încetat de drept la data de 15.02.2017 prin epuizarea termenului de urmărire penală și terminarea de drept a acesteia, fără adoptarea în termen a unei decizii de trimitere a dosarului în instanță. Abia după scurgerea a 8 luni de la terminarea de drept a urmăririi penale învinuiții Prepelița Marcel și Chele Alexei au fost investiți în statut de inculpați, deși calitatea de inculpat putea fi atribuită cel târziu în decurs de 15 zile de la data terminării urmăririi penale - art. 290 CPP RM;

-respectiv, în intervalul 05.02.2017 - 08.11.2017 (data punerii pe rol a cauzei penale), Prepelița Marcel și Chele Alexei nu au avut o calitate procesuală de învinuiți sau inculpați, motiv pentru care desfășurarea în privința acestora a urmăririi penale era ilegală;

-perioada dintre 15.02.2017 - 08.11.2017 nu poate fi eludată, în condițiile în care procurorul culpabil de omiterea prelungirii termenului de urmărire penală nu a solicitat restabilirea respectivului termen. Or, în speță, accentuează că instituția restabilirii termenului este reglementată de prevederile art.234 al.(1) CPP RM, care prescrie că dacă persoana respectivă a omis termenul procedural din motive întemeiate, acesta poate fi restabilit, la cerere, or, prin hotărâre a organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, în condițiile legii. Or, în cazul izolat al termenului de urmărire penală legiuitorul a prevăzut atât o procedură specifică de stabilire și/sau prelungire a acestuia, cât subiecți speciali, investiți cu atribuții separate de solicitare a stabilirii lui și de prelungire a acestuia. În acest sens, reiterează că prevederile art.259 al.(2) CPP RM stabilesc clar că termenul de urmărire penală într-o cauză concretă se stabilește de către procuror prin ordonanță, iar respectivul termen poate fi prelungit la solicitarea ofițerului de urmărire penală. Pe cale de consecință, ulterior stabilirii termenului inițial de urmărire penală unica persoană în drept să solicite prelungirea lui este ofițerul de urmărire penală. Respectiv, dat fiind faptul că în limita materialelor de urmărire penală lipsește o cerere din partea ofițerului de urmărire penală privind prelungirea termenului de urmărire penală, consideră că anume el urma să intervină în adresa procurorului ce conduce urmărirea penală cu o cerere de restabilire a termenului de urmărire penală omis, în ordinea prevăzută de art.234 al.(1) CPP RM;

-la caz se atestă însă că la data de 31.01.2017 ofițerul de urmărire penală Octavian Pârțac a solicitat prin demers prelungirea termenului de urmărire penală (f.d.31, vol. I), însă respectivul demers nu a fost satisfăcut, în condițiile în care ordonanța din 31.01.2017 (f.d.32, vol.I) nu este semnată de procurorul Alina Nicolaev, omisiune care echivalează cu nulitatea respectivei ordonanțe;

-în baza celor expuse, repetă că toate actele și acțiunile efectuate posterior datei de 31.01.2017 sunt nule, dat fiind că au fost efectuate în afara termenului de urmărire penală. Or, în strictă corespundere cu rațiunile expuse supra, ulterior datei de 31.01.2017 urma să intervină terminarea urmăririi penale cu prezentarea materialelor cauzei, însă și acest termen a fost omis având ca limită data de 15.02.2017, moment până la care procurorul responsabil de cauză urma să dispună una din soluțiile prevăzute de art.291 CPP RM. Reieșind din omiterea acestor termene, precum și din încălcarea procedurii imperative de restabilire a termenului de urmărire penală, în ordinea art.234 CPP RM consideră, că pentru inculpații Prepelița Marcel și Chele Alexei a încetat cauza penală în data de 15.02.2017 pe

temei de expirare a termenului de urmărire penală, rămas neprelungit, care a dus la încetarea de drept a calității de învinuiți;

-încetarea procesului ezultă inclusiv din nulitatea actelor prin care inculpaților Prepeșița Marcel și Chele Alexei li s-a atribuit calitatea de inculpați. Astfel, art.6 pct.1) CPP RM prevede că act procedural este documentul prin care se consemnează orice acțiune procesuală prevăzută de Codul de Procedură Penală, și anume: ordonanță, proces-verbal, rechizitoriu, încheiere, sentință, decizie, hotărâre etc. Pe cale de consecință, în condițiile art.294 al.(1) și 296 al.(1) CPP RM, e de constatat că ulterior datei de 31.01.2017 au fost realizate multiple acțiuni procesuale, însă particular venim să accentuăm acțiunile de schimbare a acuzării, de prezentare a materialelor de urmărire penale și de întocmire a rechizitoriului, acțiuni consemnate în actele procedurale respective: ordonanțele de punere sub învinuire din 13.10.2017 și 19.10.2017, procesul-verbal de prezentare a materialelor de urmărire penală procesul-verbal de informare a învinuitului despre terminarea urmăririi penale și rechizitoriul. Or, anume aceste acte, similar actelor judecătorești subsecvente (încheierea de punere pe rol a cauzei penale), sunt pasibile de a fi declarate nule pe motiv de încălcare a procedurii emiterii lor și anume omiterea termenului legal de prezentare a materialelor de urmărire penală și de întocmire a rechizitoriului, care marchează pentru Prepeșița Marcel și Chele Alexei încetarea calității de învinuiți, cu asumarea celei de inculpați;

-reieșind din cele invocate rezultă cert că inculpații Prepeșița Marcel și Chele Alexei au fost privați de dreptul la un proces echitabil, parte integrantă a prezumției de nevinovăție, așa cum este definită de art.21 din Constituție. Or, în privința acestora a fost ignorată obligația de a asigurat toate garanțiile necesare apărării sale, care include și posibilitatea de a uza fără rezerve de dreptul de a reclama încetarea procesului penal motivată de încălcarea termenului fixat de urmărire penală și nulitatea actelor de procedură penală, efectuate înafara acestuia. Încălcarea respectivă derivă nu în ultimul rând din calitatea art.259 al.(3) CPP, care reglementează că termenul de urmărire penală fixat de procuror este obligatoriu pentru ofițerul de urmărire penală și poate fi prelungit la solicitarea acestuia. Or, aparent imperativă, respectiva normă nu include și o sancțiune pentru organul de urmărire penală culpabil de neprelungirea termenului de urmărire penală, precum și de efectuarea unor acțiuni de urmărire penală sau emiterea unor acte procedural-penale, înafara termenului de urmărire penală. Astfel, destinatarul normei contestate trebuie doar intuitiv să anticipeze că eventuala încălcare a termenului de urmărire penală trebuie după caz să genereze fie nulitatea tuturor acțiunilor posterioare, fie aplicarea prevederilor art.385 al.(4) CPP RM, care reglementează că dacă, în cursul urmăririi penale sau judecării cauzei, s-au constatat încălcări care au afectat grav drepturile inculpatului ce derivă din calitatea procesuală a inculpatului, instanța examinează posibilitatea reducerii pedepsei inculpatului drept compensare pentru aceste încălcări;

-ultima ipoteză trebuie apreciată cu maximă critică în condițiile în care instanța de judecată până a decide asupra reducerii pedepsei penale, trebuie să decidă, conform art.385 al.(1) pct.4) CPP RM, dacă inculpatul este vinovat de săvârșirea acestei infracțiuni. Reiterează că în conformitate cu art.21 din Constituție vinovăția persoanei urmează a fi constatată doar după asigurarea tuturor garanțiilor necesare apărării sale. Pe cale de consecință, în cazul în care persoana este cercetată penal, i se atribuie o calitate procesuală și se acumulează probe incriminatoare, toate făcute înafara termenului de urmărire penală, e de constatat că vinovăția acesteia nu poate fi constatată, deoarece acțiunile necesare acestei constatări au fost realizate în lipsa *de jure* a unei urmări penale. Or, art.259 CPP stabilește fără echivoc că urmărirea penală se desfășoară doar în limita unui termen

de urmărire penală, aceasta fiind și ea o garanție procedurală asigurate persoanei cercetate penal;

-cu toate acestea încălcarea acestei garanții nu este suplimentată de legiuitor cu survenirea a careva consecințe pentru organul de urmărire penală sau pentru persoana cercetată penal. Or, această omisiune legislativă vorbește cert de calitatea normei contestate și violarea art.23 al.(2) din Constituție, care reglementează inter alia că Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, fie ele și de ordin procedural-penal;

-în acest context obiectează că modalitatea de formulare a normei contestate nu respectă cerințele minime de calitate a legii. În acest sens, evidențiază că în Hotărârea nr.10 din 16 martie 2017, privind excepția de neconstituționalitate a art. 80 al.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale nr.181 din 25 iulie 2014, Curtea Constituțională a accentuat că exigența calității legii este conturată prin prisma principiului securității juridice în componența condițiilor de previzibilitate și claritate a legii. Curtea reiterează că pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În acest sens, Curtea reține că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru, ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. Astfel, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure. Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme, în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise;

-pe cale de consecință, în condițiile în care art.259 al.(3) CPP RM lasă la libera apreciere a organului de urmărire penală, procurorului și instanței de judecată să decidă asupra consecințelor, eventual sancțiunilor ce trebuie să survină ca rezultat a încălcării termenului de urmărire penală, rezultă fără echivoc că norma în sine nu este una clară și previzibilă. Or, concluzia derivă din aceeași practică a Curții Constituționale, relativă domeniului de aplicare a art.23 al.(2) din Constituție;

Astfel, solicită exercitarea controlului constituționalității prevederilor art.259 al.(3) din Codul de Procedură Penală, sub aspectul corespunderii prevederilor art.259 al.(3) din Codul de procedură penală, sub aspectul corespunderii prevederilor art.1 al.(1), art.21 și art.23 al.(2) din Constituția RM.

Audiind participanții la proces, studiind materialele cauzei penale, Colegiul penal ajunge la concluzia că sunt întrunite condițiile, menționate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, în legătură cu ce dispune admiterea demersului înaintat de avocatul Bot Alexandru în vederea solicitării Curții Constituționale să verifice constituționalitatea prevederilor art.259 al.(3) Cod Procedură Penală, sub aspectul corespunderii dispozițiilor constituționale prevăzute la art.1 al.(3), art.21 și art.23 al.(2) din Constituția Republicii Moldova, reeșind din următoarele considerente.

Colegiul penal se bazează pe prevederile art.7 al.(3) CPP RM, potrivit căruia se indică, că dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rîndul său, sesizează Curtea Constituțională.

Potrivit art.135 al.(1) lit.a), g) din Constituția RM se reglementează, că Curtea Constituțională:

-a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

-g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

Colegiul penal ține cont și de Hotărîrea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (Sesizarea nr.55b/2015), potrivit căreia Curtea Constituțională a hotărît, în sensul articolului 135 alineatul (1) lit.a) și g) coroborat cu articolele 20, 115, 116 și 134 din Constituție următoarele:

-în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

-excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

-sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

-judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În respectiva Hotărîre la fel s-a statuat, că până la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea prezentei hotărâri, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul (1) lit.a) și g) din Constituție și astfel cum au fost explicate în prezenta hotărâre, în conformitate cu considerentele menționate în cuprinsul acesteia și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

În situația în care Curtea Constituțională prin hotărîrea nr.2 din 09.02.2016 privind interpretarea art.135 al.(1) lit.a) și g) din Constituția RM/sesizarea nr.55b/2015/ a hotărît că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale direct de către judecătorii pe rolul cărora se află cauza, Colegiul penal aplică direct prevederile Hotărîrii Curții Constituționale din 09.02.2016.

Colegiul penal, ținînd cont de prevederile legale la acest capitol și de obligațiile impuse instanței de judecată prin Hotărîrea CC nr.2 din 09.02.2016, consideră posibilă admiterea demersului înaintat pe caz de avocat, fiind întrunite condițiile expuse în Hotărîrea Curții Constituționale nr.2, obiectul excepției de neconstituționalitate ridicate fiind art.art.52, 53/1, 299/2 CPP RM, art.3 din Legea

cu privire la Procuratură nr.3 al.6 din 25.02.2016, care intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, excepția este ridicată de către avocatul Bot Alexandru în interesele inculpaților Prepeșița Marcel și Chele Alexei, prevederile ridicate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei penale respective în raport cu învinuirea adusă inculpaților și nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Instanța de judecată, totodată, ținând cont de faptul că judecarea cauzei penale se află la etapa cercetării judecătorești, consideră necesară suspendarea judecării cauzei penale pînă la examinarea sesizării de către Curtea Constituțională.

Suspendarea procesului constă în încetarea temporară a actelor de procedură de către instanța de judecată din cauza unor împrejurări obiective, ce fac imposibilă desfășurarea mai departe a procesului și este imposibil de determinat când împrejurarea obiectivă, în cazul dat Curtea Constituțională se va expune, iar procesul va putea reluat.

Conducîndu-se de art.7, art.413 al.(2) Cod de Procedură Penală al RM, art.135 al.(1) lit.a din Constituția RM, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți,

D I S P U N E:

Se admite demersul avocatului Bot Alexandru în interesele inculpaților Chele Alexei și Prepeșița Marcel privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, invocată în cadrul judecării apelului declarat de către avocatul Bot Alexandru în numele inculpaților Chele Alexei și Prepeșița Marcel și în cauza penală privind învinuirea în baza art.248 al.(5) lit.b),d) Cod penal și respectiv în baza art.42 al.(5) art.248 al.(5) lit.b),d) Cod penal..

Se sezizează Curtea Constituțională despre excepția de neconstituționalitate ridicată de avocatul Bot Alexandru pentru verificarea constituționalității prevederilor art.259 al.(3) Cod de Procedură Penală RM sub aspectul corespunderii prevederilor art.1 al.(3), art.21 și art.23 al.(2) din Constituția Republicii Moldova.

Se suspendă judecarea cauzei penale în privința lui Chele Alexei Ivan în baza art.248 al.(5) lit.b),d) Cod penal RM și Prepeșița Marcel Ion în baza art.42 al.(5), art.248 al.(5) lit.b),d) Cod penal RM pînă la examinarea sesizării.

Încheierea, separat, nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecător

Rotaru Ala

Judecător

Burdeniuc Ruslana

Judecător

Pușca Dumitru

